

Sygn. akt I NO 86/22

POSTANOWIENIE

Dnia 3 sierpnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bosek

w sprawie ze skargi M. T.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki prowadzonej przed Sądem Okręgowym w S. o sygn. I C [...],

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 3 sierpnia 2022 r.,

wniosku Sądu Apelacyjnego w [...] o przekazanie innemu sądowi równorzędnemu do rozpoznania sprawy o sygn. V S [...],

**odmawia przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi
równorzędnemu.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 27 czerwca 2022 r. Sąd Apelacyjny w [...] wystąpił na podstawie art. 44¹ § 1 i 2 k.p.c. do Sądu Najwyższego o przekazanie sprawy ze skargi M. T. na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki toczącej się przed Sądem Okręgowym w S. w sprawie o sygn. I C [...] do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu ze względu na dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego.

W sentencji postanowienia wskazano, że w sprawach rozpoznanych przez Sąd Najwyższy postanowieniami z: 31 marca 2022 r., III CO 324/22; 27 kwietnia 2022 r., I NO 37/22; 30 marca 2022 r., I NO 38/22; 6 kwietnia 2022 r., I NO 40/22;

12 maja 2022 r., I NO 51/22 i 18 maja 2022 r., I NO 59/22 wyłączył od rozpoznania spraw z udziałem skarżącej sędzię L. J. oraz innych sędziów Sądu Apelacyjnego w [...]. Natomiast w przedmiotowej sprawie, tj. I NO 36/22 wnioski wszystkich sędziów o wyłączenie od rozpoznania sprawy zostały oddalone.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Postanowienie, jako niezaskarżalne, nie wymagało uzasadnienia (art. 357 § 2¹ zd. 1 k.p.c.), jednak Sąd Najwyższy uznał za wskazane wyjaśnienie przyczyn oddalenia wniosku.

Artykuł 44¹ § 1 k.p.c. stanowi podstawę przekazania sprawy innemu sądowi, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego. W doktrynie prawa cywilnego procesowego akcentuje się wyjątkowy charakter tego przepisu ze względu na ingerencję w ustaloną ustawowo właściwość sądu (A. Partyk, *uwaga nr 9 do art. 44¹*, w: O.M. Piaskowska (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie procesowe. Komentarz aktualizowany*, LEX 2021; J. Gudowski, *uwaga nr 2 do art. 441*, w: T. Zembrzusi (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Koszty sądowe w sprawach cywilnych. Dochodzenie roszczeń w postępowaniu grupowym. Przepisy przejściowe. Komentarz do zmian*. Tom I i II, LEX 2020). Natomiast w orzecnictwie akcentuje się to, że art. 44¹ § 1 k.p.c. stanowi wyjątek od kodeksowej zasady rozpoznawania sprawy przez sąd miejscowo właściwy i z tej przyczyny powinien być interpretowany ściśle (postanowienia Sądu Najwyższego z: 16 marca 2020 r., IV CO 18/20; 10 września 2020 r., II CO 203/20; 28 września 2021 r., II CO 72/21).

Zbyt pochopne i częste przekazywanie sprawy innemu sądowi równorzędnemu nie służy wytworzeniu w społeczeństwie przekonania o bezstronności sądów, lecz przeciwnie – może budować przekonanie o łatwości manipulowania ich ustawową właściwością (postanowienia Sądu Najwyższego z: 8 lutego 1994 r., III KO 6/94; 21 stycznia 2003 r., III KO 59/02; 25 listopada 2009 r., III KO 81/09; 24 lutego 2020 r., II PO 5/20).

Podstawa do zastosowania art. 44¹ § 1 k.p.c. zachodzi wtedy, gdy zachodzi istotne ryzyko, że autorytet sądownictwa znacząco ucierpi w razie rozpatrzenia danej sprawy przez właściwy sąd. Dla oceny wagi zagrożenia dla autorytetu sądownictwa znaczenie mają przesłanki obiektywne (np. uzasadnione wątpliwości co do bezstronności sędziów danego sądu w konkretnej sprawie albo wieloletnia przewlekłość postępowania, spowodowana przeszkodami, których dany sąd nie jest w stanie przezwyciężyć) oraz przesłanki subiektywne (np. przekonanie stron postępowania albo lokalnej opinii publicznej o braku bezstronności sędziów danego sądu w konkretnej sprawie). Same przesłanki subiektywne nie są wystarczające do zastosowania art. 44¹ § 1 k.p.c.

Dlatego też w orzecznictwie słusznie uznaje się, że nie jest podstawą do odebrania sprawy właściwemu sądowi pomawianie sędziów lub uwłaczanie ich godności przez stronę postępowania (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 7 listopada 1995 r., II KO 51/95 oraz z 27 kwietnia 2017 r., IV KO 27/17), sytuacja spodziewanego zaistnienia przyczyny wyłączenia sędziego, nawet gdyby zaszła w stosunku do wszystkich sędziów wydziału (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 27 kwietnia 2017 r., IV KO 28/17), a także sam fakt składania przez stronę wniosków o wyłączenie sędziego oraz kierowanie powództw przeciwko sędziom sądów znajdujących się w obszarze właściwości danego sądu (postanowienie Sądu Najwyższego z 17 czerwca 2021 r., IV CO 94/21).

W niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny w [...] upatruje podstawy do przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu powołując się na wcześniej wydane postanowienia Sądu Najwyższego, w których orzeczono o wyłączeniu sędziów Sądu Apelacyjnego w [...]. W ocenie Sądu Najwyższego okoliczności wskazane przez Sąd Apelacyjny w [...] nie uzasadniają zastosowania art. 44¹ § 1 k.p.c., ponieważ podstaw stosowania tego przepisu nie należy utożsamiać z podstawami wyłączenia sędziego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 15 września 2020 r., IV CO 191/20; 19 listopada 2020 r., V CO 213/20; 28 września 2021 r., II CO 72/21). Sam fakt, wystąpienia rozbieżności w orzecznictwie co do oceny zasadności wyłączenia sędziów Sądu Apelacyjnego w [...], nie stanowi wystarczającej przesłanki do zastosowania właściwości delegacyjnej.

Instytucja przekazania sprawy sądowi równorzędnemu nie może bowiem służyć obejściu rozstrzygnięć wydanych w trybie art. 49 k.p.c.

Mając na względzie powyższe, Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[as]